

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Ανθρωπιστικών επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Ιστορίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ'	ΚΑΤ. ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟΣ ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παλαιογραφία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
<i>Διαλέξεις και ασκήσεις</i>		2	15
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδικευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Μεταπτυχιακό σεμινάριο		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://history.ionio.gr/postgraduate/documentation/studies/byzantine-middle-ages/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- *Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης*
- *Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β*
- *Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων*

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτήτριες και οι φοιτητές θα:

- Κατανοούν την ιστορικότητα της γραφής και των πηγών
- Διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις για να εντάσσουν τα κείμενα στο ιστορικό τους πλαίσιο
- Κατανοούν τα στοιχεία που απαρτίζουν και ταυτοποιούν τα γραπτά αρχαιακά τεκμήρια
- Έχουν εξοικειωθεί με τους τεχνικούς όρους και τη διοικητική ορολογία συγκεκριμένων τύπων εγγράφων αρχαιακών τεκμηρίων
- Κατανοούν τα εργαλεία και τις μεθόδους της πρωτογενούς ιστορικής έρευνας.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα.:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες. Η πρώτη αφορά την ελληνική παλαιογραφία, και συγκεκριμένα την εξέταση της εισαγωγής στη μικρογράμματη ελληνική γραφή (χαρακτήρες, συνδέσεις, συνήθειες συντομογραφίες), τη διπλωματική των κειμένων, την κωδικολογία, την αξία των βιβλιογραφικών σημειωμάτων, την κοινωνική ιστορία του βυζαντινού βιβλίου και την κοινωνική παλαιογραφία.

Η δεύτερη επικεντρώνεται στην ιστορία και την εξέλιξη της λατινικής γραφής από τις απαρχές της (7^ο αιώνα π.Χ.) μέχρι τον 17^ο αιώνα. Δίνεται έμφαση στις μικρογράμματες γραφές που αναπτύχθηκαν από τον 9^ο έως τον 14^ο αιώνα (την καρολίδεια, την γοτθική και την βενεβεντανή γραφή) και κυρίως στις γραφές της μετάβασης από την λατινική στην ιταλική, από τον κώδικα στο έγγραφο, από τη χειρόγραφη παράδοση στην τυπογραφία (15^{ος} -17^{ος} αιώνας). Η θεωρία συνοδεύεται από δειγματικές ασκήσεις ανάγνωσης, κριτικής έκδοσης και σχολιασμού εγγράφων από αρχαιακές σειρές των κρατικών αρχείων της Βενετίας και του βενετοκρατούμενου ελληνικού χώρου της περιόδου από τα τέλη 15^{ου} έως τα τέλη 18^{ου} αιώνα.

Στην τρίτη ενότητα διερευνώνται το λεξιλόγιο και οι τεχνικοί όροι των νοταριακών εγγράφων με τα οποία έχουν καταρτιστεί συμβόλαια εκμετάλλευσης γης, όπως και οι καταγραφές φεουδαρχικών γαιών και η σχετική διοικητική ορολογία. Εκτός από την ιστορική αναδρομή όσον αφορά την τυπολογία σχετικών εγγράφων, που θα εξετάζει τις επιδράσεις από το βυζαντινό τυπικό σύνταξης και το αντίστοιχο λατινικό, καθώς και τα επιχωριάζοντα στοιχεία, με αναφορές στη γλώσσα και τη γραφή τους, εξετάζονται οι τύποι συμβολαίων (πώλησης, αγροληψίας, πάκτου, δανεισμού, προαγοράς της σοδειάς κλπ.), που απεικονίζουν τις γαιοκτητικές σχέσεις. Τέλος, γίνεται παρουσίαση και ανάλυση των αναγραφών (απογραφών γαιών και ανθρώπων) των βαρονιών και των κανονικάτων της Κέρκυρας, που σώζονται στο Αρχείο Κέρκυρας στην αρχαιακή σειρά της Εγχωρίου Διαχειρίσεως. Με βάση τις αναγραφές αναλύονται ζητήματα που αφορούν το καθεστώς εκμετάλλευσης των φεουδαλικών γαιών στο νησί, τη μορφή του τοπίου, τη μορφή

και τη δομή του αγροτικού νοικοκυριού, την εξέλιξη του θεσμού των βαρονιών κατά τη διάρκεια της βρετανικής προστασίας, το «αγροτικό ζήτημα της Κέρκυρας» και την ορολογία που χρησιμοποιείται από τη διοίκηση στους οκτώ περίπου αιώνες της ζωής των βαρονιών.

Πιο συγκεκριμένα, οι παρουσιάσεις διαρθρώνονται ως εξής:

1. *Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία* (Η. Γιαρένης)
2. *Ελληνική Παλαιογραφία* (Μ. Δρακάκης)
3. *Η γη και η εκμετάλλευσή της: Συμβόλαια και τεχνικοί όροι* (Π. Κουρή)
4. *Καταγραφές φεουδαλικών γαιών και τεχνικοί όροι* (Π. Κουρή)
5. *Βυζαντινά και Δυτικά Μεσαιωνικά εικονογραφημένα χειρόγραφα* (Ι. Σιώπης)
6. *Παρουσιάσεις εργασιών*

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	Υβριδικές διαλέξεις																					
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	Πλατφόρμα σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας Πλατφόρμα ασύγχρονης διδασκαλίας Επικοινωνία με τους φοιτητές μέσω email και πλατφόρμας τηλεδιάσκεψης (ZOOM)																					
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα</p> <table border="1"> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>Ατομικές και ομαδικές ασκήσεις</td> <td>85</td> </tr> <tr> <td>Μελέτη βιβλιογραφίας</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Σύνθεση εργασίας</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Συνεργασία με τους διδάσκοντες</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td> <td>375</td> </tr> </table>	Διαλέξεις	40	Ατομικές και ομαδικές ασκήσεις	85	Μελέτη βιβλιογραφίας	100	Σύνθεση εργασίας	100	Συνεργασία με τους διδάσκοντες	50									Σύνολο Μαθήματος	375	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
Διαλέξεις	40																					
Ατομικές και ομαδικές ασκήσεις	85																					
Μελέτη βιβλιογραφίας	100																					
Σύνθεση εργασίας	100																					
Συνεργασία με τους διδάσκοντες	50																					
Σύνολο Μαθήματος	375																					
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Εκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η γλώσσα αξιολόγησης είναι τα ελληνικά • Ατομικές και ομαδικές ασκήσεις • Γραπτή εργασία 																					

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- Mioni Elpidio, *Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία*, μετάφρ.-προσθήκες Ν. Παναγιωτάκης, Αθήνα 1987.
- Hunger Herbert, *Ο κόσμος του Βυζαντινού Βιβλίου*, μετάφρ. Τ. Κόλλιας, Αθήνα 1996.
- Παπάζογλου Γεώργιος, *Βυζαντινή Βιβλιολογία. Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία και Κωδικολογία*, Θεσσαλονίκη 2019.
- Agati Maria Luisa, *The Manuscript Book. A Compendium of Codicology*, Ρώμη 2017.
- Ασωνίτης Σπύρος Ν., *Εισαγωγή στη Λατινική Διπλωματική*, Θεσσαλονίκη, 2011
- Ζάχου Βιχελμίνα-Κωνσταντίνα, *Εισαγωγή στην Λατινική Παλαιογραφία*, Αθήνα, Αθήνα 2016
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:
- Ασδραχάς Σπ. Ι., «Οι αναγραφές και ο κόσμος τους», *Κέρκυρα: Ιστορία, Αστική ζωή και Αρχιτεκτονική, 14ος-19ος αι.*, Ε. Concina – Α. Νικηφόρου-Testone (επιμ.), Κέρκυρα 1994, 85-93.
- Ασδραχάς Σπ. Ι., «Φεουδαλική πρόσοδος και γαιοπρόσοδος στην Κέρκυρα την εποχή της Βενετικής κυριαρχίας», *Τα Ιστορικά* 4 (1985), 371-386.
- Καραμπούλα Δήμητρα Π., Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη Λυδία, «Οι πράξεις του νοταρίου Δουκάδων Κέρκυρας Αρσενίου Αλεξάκη (1513-1516)», *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου* 34 (1998), 9-126.
- Καραπιδάκης Νίκος Ε., «Τα κατάστιχα των αναγραφών του Αρχείου Εγχωρίου Διαχειρίσεως στο ιστορικό Αρχείο της Κέρκυρας», *Δελτίον Αναγνωστικής Εταιρίας Κερκύρας* 19 (1982), 189-201.
- Καρλάφτη-Μουρατίδη Φωτεινή, «Το επάγγελμα του συμβολαιογράφου στην Κέρκυρα επί Βενετοκρατίας», *Εώα και Εσπέρια* 8 (2008-2012), 145-205.
- Καρύδης Δημήτριος Ε.-Γ., «Σολιάτικο», *Πρακτικά Ι' Διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου*, τομ. 2, Κέρκυρα 2016, σ. 107-116.
- Κονιδάρης Ιωάννης Μ., Ροδολάκης Γεώργιος Ε., «Οι πράξεις του νοταρίου Κέρκυρας Ιωάννη Χονδρομάτη (1472-1473)», *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου* 32 (1996), 139-205.
- Κουρή Βιβή, «Μορφές κυριότητας και διαχείρισης των βαρονιών στη Νότια Κέρκυρα από το 15^ο ως το 19^ο αιώνα», *Πρακτικά Θ' διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου*, τομ. 1, Παξοί 2014, 67-81.
- Ντόκος Κωνσταντίνος, Μελέντη Μαρία, «Το ξένο λεξιλόγιο στις ελληνικές πηγές της Βενετοκρατίας. Γλωσσάριο μεταγλωττισμένων ιταλικών όρων που περιέχονται σε δημοσιευμένες νοταριακές πράξεις των ιονίων νησιών», *Εώα και Εσπέρια* 3 (1996 - 1997), 83-148.
- Πανταζόπουλος Ν. Ι., «Τιμαριωτισμός και επίμορτος αγροληψία εν Επτανήσω επί Βενετοκρατίας», *Πρακτικά Γ' Πανιονίου Συνεδρίου* (1965), τομ. 2, Αθήνα 1969, 155-195.
- Ροδολάκης Γεώργιος Ε., «Αγροτικές συμβάσεις στην Κέρκυρα (15ος -16ος αιώνας)», *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου* 33 (1997), 437-455.
- Ροδολάκης Γεώργιος Ε., Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη Λυδία, «Οι πράξεις του νοταρίου Αγίου Ματθαίου Κέρκυρας Πέτρου Βαραγκά (1541-1545)», *Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου* 32 (1996), 207-339.